

RAČUNOVODSTVO

RAČUNOVODSTVO OSNOVNE STUDIJE
RAČUNOVODSTVO STUDIJE MENADŽMENTA
UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO
RAČUNOVODSTVO TROŠKOVA
IZBORNI PREDMETI

Predavači Linkovi Home

X PREDAVANJE

- RAČUNOVODSTVENI ASPEKT PRIHODA U FINANSIJSKOM KNJIGOVODSTVU;
- METOD OBRAČUNA PERIODIČNOG FINANSIJSKOG REZULTATA-METOD UKUPNIH TROŠKOVA...
- METOD OBRAČUNA PR-UTVRĐIVANJE PFR PO METODI TROŠKOVA PRODATIH UČINAKA KOD TRGOVINSKOG PREDUZECA;
- PREDZAKLJUČNA KNJIŽENJA...

Prof.dr Ana Lalević-Filipović

6-PRIHOD-POJAM

- o **MRS 18-Prihodi** "povećanje ekonomskih koristi tokom obračunskog perioda u obliku priliva ili povećanje sredstava ili smanjenja obaveza, što dovodi do povećanja kapitala, osim onih povećanja koja su povezana sa doprinosima vlasnika kapitala "

NAPOMENA!

- o svako povećanje sredstava i smanjenje obaveza se **NE** smatra prihodom!
- o **PRIHOD ≠ PRILIV NOVCA (NOVČANIH EKVIVALENTA)** jer do priliva novca može doći:
 - Prije nastanka prihoda (primljeni avans);
 - poslije nastanka prihoda (unaprijed napla-potraživanja);
 - Istovremeno sa nastankom prihoda (prodaja za gotovinu)

PRIHODE

Od redovnih aktivnosti...

DOBITKE

Ne od redovnih aktivnosti...

Da bi prihod **evidentirali u poslovnim knjigama** treba da budu ispunjeni sljedeći uslovi:

- ☐ **Da je poznato vrijeme nastanka prihoda;**
- ☐ **Da se visina prihoda može pouzdano izmjeriti!**

KADA NASTAJE PRIHOD?

N-R...P...R₁-N₁

ZAPAMTITE!

○ PRIHODI NASTAJU:

- ***Povećanjem imovine** uz uslov da to povećanje imovine nije nastalo **povećanjem obaveza***
 - *(**NIJE** prihod: po osnovu uzetog kredita povećava se imovina (tekući račun), a ujedno i obaveza (po uzetom kreditu od banke)*
- ***Smanjenjem obaveza** uz uslov da to smanjenje obaveza **nije** prouzrokovano **smanjenjem imovine***
 - *(**NIJE** prihod: po osnovu isplate uzetog kredita smanjuje se obaveza, ali se smanjuje i imovina (odliv novca sa tekućeg računa)*

○ DVA NAJBITNIJA PITANJA U POGLEDU VREDNOVANJA PRIHODA SU:

- *KADA SE SMATRA DA JE PRIHOD OSTVAREN?*
- *KAKO UTVRDITI VISINU PRIHODA?*

KADA PRIHOD TREBA PRIZNATI?

- *“...kada je tržišno verifikovan..”*
- *U računovodstvenoj literaturi sljedeći ekonomski događaji se vezuju za “priznavanje” prihoda:*
 - *Prihvatanje isporuke i fakture od strane kupca (PRINCIP FAKTURISANE REALIZACIJE);*
 - *Naplata isporučenih proizvoda, usluga i robe; (PRINCIP NAPLAĆENE REALIZACIJE)*
 - *Proizvodnja učinaka (PRINCIP „PROIZVODNJE“)*

PRIHVATANJE ISPORUKE I FAKTURE OD STRANE KUPCA (PRINCIP FAKTURISANE REALIZACIJE)

Kada treba priznati prihod po ovom principu?

SADA

KASNIJE

Prihod od prodaje

Kupci

(1)

Izlazni PDV

- *Trenutak prodaje ne treba poistovjećivati sa trenutkom plaćanja*

- *Nastaje potraživanje (oblik AKTIVE)*
- *Postuje princip uzročnosti*

○ **ZAMJERKE!**

- a. *Ne uzima u obzir troškove koji nastaju nakon prodaje;*
- b. *Zanemaruje mogućnost da kupac vrati robu;*
- c. *Ne uzima u obzir rizik naplate potraživanja!*

Na teret rezervisanja

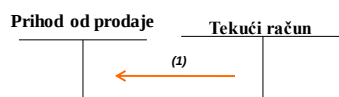
NAPLATA ISPORUČENIH PROIZVODA (PRINCIP NAPLAĆENE REALIZACIJE)

Kada treba priznati prihod po ovom principu?

SADA

“SADA”

- Trenutak prodaje poistovjećuje sa trenutkom plaćanja
 - Nastaje priliv gotovine (oblik AKTIVE)
 - Poklapa se tok rentabiliteta (prihod) sa novčanim tokom (naplata)
 - NE poštuje princip uzročnosti
- **KADA SE SMATRA OPRAVDANIM?**
 - a. Prodaja na malo;
 - b. Kada postoji visok rizik naplate potraživanja...

PROIZVODNJA UČINAKA (PRINCIP “PROIZVODNJE”)

Kada treba priznati prihod po ovom principu?

SADA

KASNIJE

Ne nastaje rezultat!

I faza

II faza

II faza

Priznati prihod!

Priznati prihod!

Priznati prihod!

Kada je posao djeljiv, razumno je dopustiti da se priznavanje prihoda vrši saglasno stepenu dovršenosti posla

- Trenutak proizvodnje ne poistovjećuje sa trenutkom, isporuke odnosno plaćanja
- **KADA SE SMATRA OPRAVDANIM?**
 - a. Proizvodi koji imaju garantovanu prodaju..po garantovanim cijenama robnim rezervama (poljoprivredni proizvodi);
 - b. Zlato...

ZAKLJUČAK...

- **MRS 18-PRIHODI**, prihod od prodaje treba priznati kada su zadovoljeni sljedeći uslovi:
 - “1. Preduzeće je na kupca prenijelo značajne rizike i koristi od vlasništva nad robom;*
 - 2. Iznos prihoda se može pouzdano izmjeriti;*
 - 3. Vjerovatno je da će se ekonomske koristi vezane za tu transakciju uliti u preduzeće;*
 - 4. Troškovi koji su nastali ili troškovi koji će nastati u odnosu na tu transakciju se mogu pouzdano izmjeriti...”*

KAKO UTVRDITI VISINU PRIHODA?

- **Relevantna je prodajna cijena**
 - *Osim kod prihoda od aktiviranja sopstvenih učinaka!*
- **Popusti...**
 - Odobreni ***rabati*** (sezonski, količinski...) utiču na smanjenje poslovnih prihoda
 - *Kasa-skonto* ako se iskoristi utiče na povećanje finansijskih rashoda...

NA KOM SE RAČUNU EVIDENTIRA PRIHOD I KAKO SE OBRAČUNAVA?

Qr * cp= UP

Klasa 6 PRIHOD (.....)

Nastanak
+

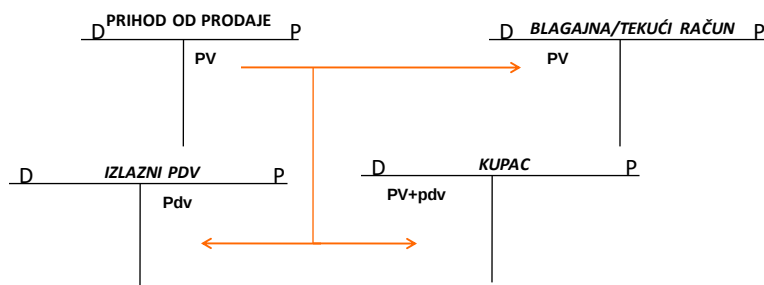
POSLOVNI PRIHODI

**VRIJEDNOSNI IZRAZ PRODATIH - ISPORUČENIH I FAKTURISANIH, UČINAKA
(PROIZVODA I/ILI USLUGA).**

- 60 - PRIHODI OD PRODAJE ROBE
- 61 - PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I USLUGA
- 62 - PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE
- 63 - PROMJENA VRIJEDNOSTI ZALIHA UČINAKA
- 64 - PRIHODI OD PREMIJA, SUBVENCIJA, DOTACIJA, DONACIJA I SL.
- 65 - DRUGI POSLOVNI PRIHODI

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE

1) u korist računa - Prihodi od prodaje robe, a zavisno od ugovorenog načina plaćanja na teret računa - Blagajna/Tekući račun (ukoliko je plaćanje izvršeno gotovinski ili pak nalogom za prenos), odnosno računa - Kupci (ukoliko se prodaja vrši na kredit)....i Izlazni PDV;

62 - PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE

- 620 - Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe za sopstvene potrebe
- 621 - Prihodi od aktiviranja ili potrošnje proizvoda i usluga za sopstvene potrebe
- **-prihodi po osnovu upotrebe robe, proizvoda i usluga za sopstvene potrebe...**
- **Vrijednost po kojoj se iskazuje aktiviranje učinaka:**
 - **Cijena koštanja;**
 - **Neto prodajna cijena (za gotove proizvode);**
 - **Nabavna cijena (roba)**
- **Da li se obračunava PDV?**
 - Zavisi od namjene!
 - Ako se koriste sredstva za poslovne svrhe:
 - NE!
 - Ako se koriste za druge svrhe:
 - DA!

63 - PROMJENA VRIJEDNOSTI ZALIHA UČINAKA

- 630 - *Povećanje vrijednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga*
- 631 - *Smanjenje vrijednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga*
- javljaju se ukoliko se vrši obračun rezultata po Metodi ukupnih troškova (neto princip)!
- Učinci:
 - Gotovi proizvod i nedovršena proizvodnja;

64 - PRIHODI OD PREMIJA, SUBVENCIJA, DOTACIJA, DONACIJA I SL.

- Prema **MRS 20**, priznavanje državnih davanja vrši se kada postoji opravdanost:
 - "da će se entitet **pridrživati uslova** povezanih sa davanjem;
 - Da će davanje biti **primljeno**".
- 640 - *Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povraćaja poreskih dažbina*
- 641 - *Prihodi po osnovu uslovljenih donacija*

65 - DRUGI POSLOVNI PRIHODI

- 650 - Prihodi od zakupnina
- 651 - Prihodi od članarina
- 652 - Prihodi od tantijema i licencnih naknada
- 659 - Ostali poslovni prihodi

66- FINANSIJSKI PRIHODI

- ☐ *Plasiranje slobodnih novčanih sredstva u druga preduzeća ili finansijske institucije,*
- ☐ *iskorišćeni kasa skonto;*
- ☐ *kursnih razlika po osnovu obaveza i potraživanja u stranoj valuti;*
- ☐ *zateznih kamata*

- 660 - Finansijski prihodi od matičnih i zavisnih pravnih lica
- 661 - Finansijski prihodi od ostalih povezanih pravnih lica
- 662 - Prihodi od kamata
- 663 - Pozitivne kursne razlike
- 664 - Prihodi po osnovu efekata valutne klauzule
- 669 - Ostali finansijski prihodi

PRIMJER...KASA SKONTO

(KNJIGOVODSTVO KUPACA)

- Prema izvodu poslovne banke izmirili smo obaveze prema dobavljaču u zemlji u iznosu od 1.000€, uz korišćenje kasa skonta od 2%.

DOBAVLJAČI		TEKUĆI RAČUN	
D	P	D	P
1) 1.000		980 (1)	
ULAZNI PDV		FINANSIJSKI PRIHOD	
D	P	D	P
1) 3,194		16,18(1)	

$2\% \cdot 1.000 = 20$
 $15,97\% \cdot 20 = 3,2$

POZITIVNE KURSNE RAZLIKE;

- Nastaju ukoliko su poslovni događaji sa inopartnegor ugovoreni i evidentirani u stranoj valuti:
 - Depresijacija (devalvacija) domaće valute (€)** kada su nastala potraživanja od ino kupaca evidentirana po nižem kursu u odnosu na kurs po kome se vrši naplata:
 - Za isti iznos valute ce biti naplacen visi iznos u domacoj valuti, tako da po tom osnovu nastaje finansijski prihod!
 - Apresijacijom (revalvacijom) domaće valute (€)** kada su obaveze prema ino dobavljaču evidentirane po višem kursu u odnosu na kurs po kome se vrši isplata obaveze
 - Za visinu obračunate razlike smanjuje se iznos obaveze i po tom osnovu nastaje finansijski prihod!

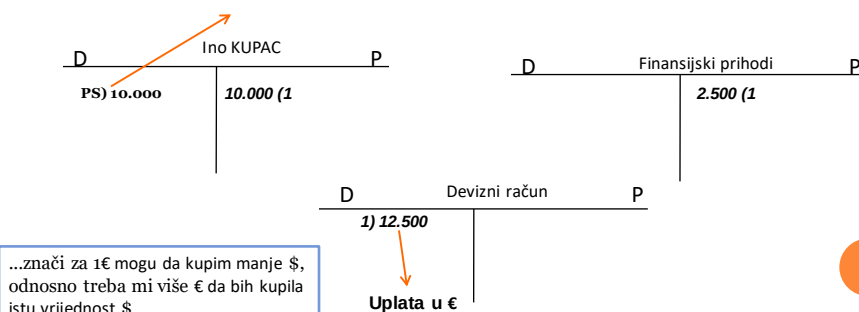
POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PRIMJER...

Ps na rn-Ino kupac je 10.000 (tj. 10.000\$ po kursu od 1\$:1€)
1) Ino kupci su uplatili na devizni račun iznos duga u cjelini, što obračunato po srednjem kursu na dan uplate iznosi 12.500€.

Evidentirali smo potraživanje po kursu npr. 1€=1\$
..potraživanje JE EVIDENTIRANA PO NIŽEM KURSU
U ODNOSU NA KURS U MOMENTU naplate

Napomena!
Devalvacija €-smanjuje se
"moć" € u odnosu na \$

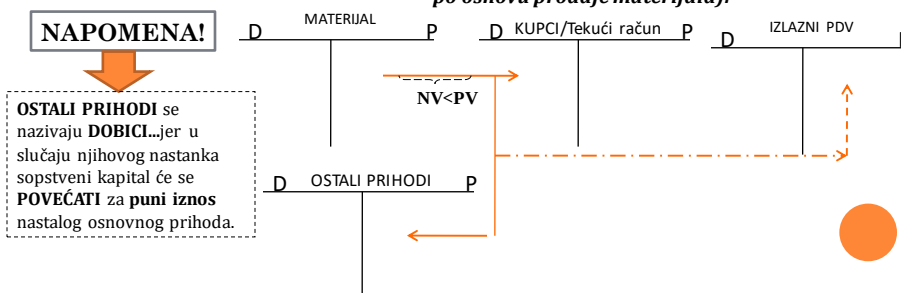

67-OSTALI PRIHODI.. (DOBICI)

Nastaju kao: posljedica prodaje imovine preduzeća (osnovnih sredstava, zaliha, HOV, i sl.) po cijeni koja je viša od nabavne odnosno nominalne vrijednosti, viškovi na imovini ustanovljeni inventarisanjem, dobici po osnovu otpisa potraživanja...

Postupak knjigovodstvenog evidentiranja se vrši:

1) odobravanjem računa - Materijal za visinu NV i (izlazni PDV (za vrijednost obračunatog PDV-a)) zaduživanjem računa - Kupci/Tekući račun za visinu PV i za iznos obračunate razlike između veće NV i niže PV odobravanjem računa - Ostali prihodi (Dobici po osnovu prodaje materijala).

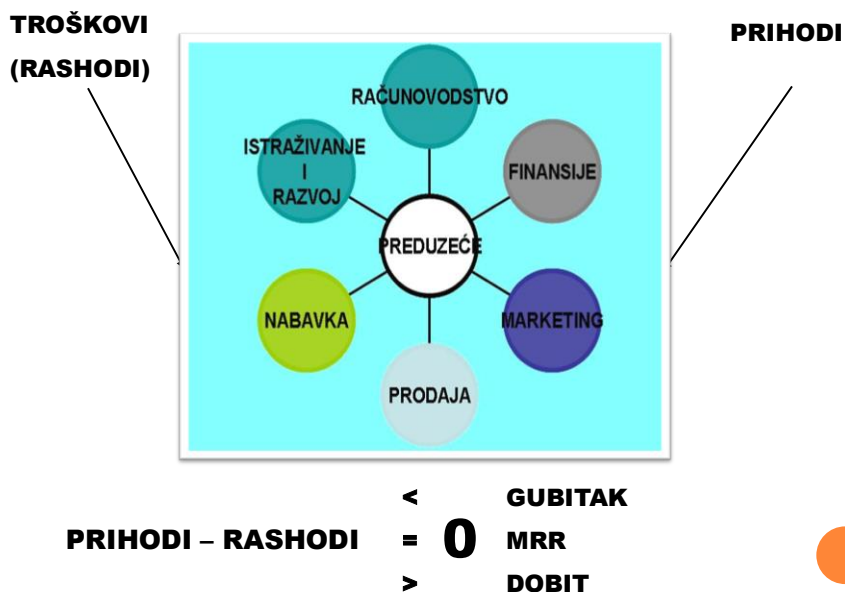

67-OSTALI PRIHODI.. (DOBICI)

- 670 - Dobici od prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme
- 671 - Dobici od prodaje bioloških sredstava
- 672 - Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrijednosti
- 673 - Dobici od prodaje materijala
- 674 - Viškovi
- 675 - Naplaćena otpisana potraživanja
- 676 - Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika
- 677 - Prihodi od smanjenja obaveza
- 678 - Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja
- 679 - Ostali nepomenuti prihodi

METODI UTVRĐIVANJA PERIODIČNOG FINANSIJSKOG REZULTATA

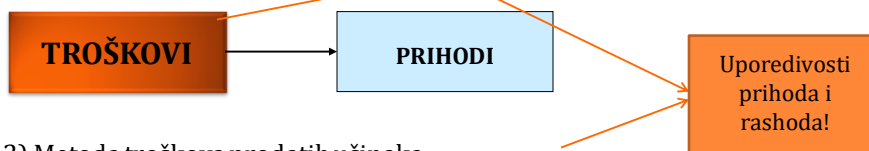
A) METODA UKUPNIH TROŠKOVA

Postoje dvije metode za obračun periodičnog rezultata:

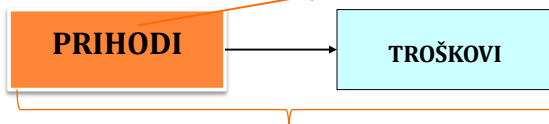
1) Metoda ukupnih troškova;

U **prvi** plan

2) Metoda troškova prodatih učinaka;

U **prvi** plan

-Nastali su kao rezultat činjenice da se sva proizvedena Q proizvoda ne prodaju...

-treba da omoguće podudarnost prihoda i rashoda

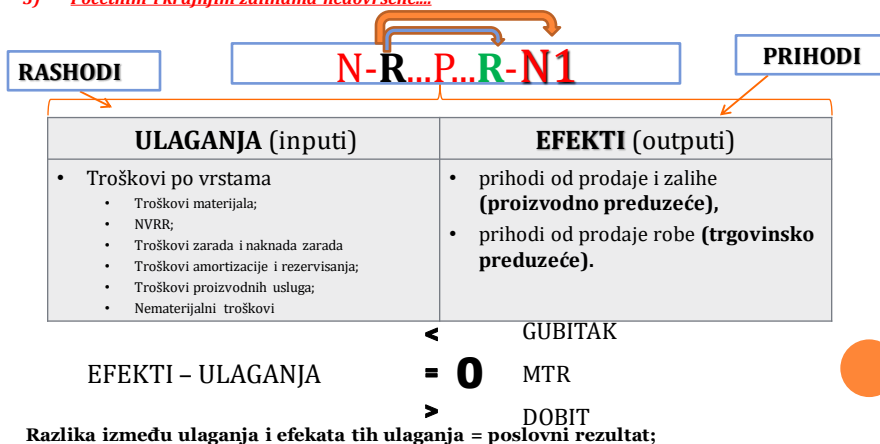
Napomena!

Utiču na oblikovanje redovnih poslovnih prihoda i rashoda (**metode utvrđivanja poslovnog rezultata**)

METODA UKUPNIH TROŠKOVA

Potrebni podaci:

- 1) *Ostvarenim prihodima od prodaje;*
- 2) *Tekućim troškovima;*
- 3) *Početnim i krajnjim zaliham nedovršene....*

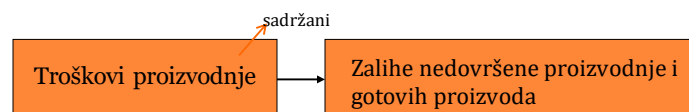
NAPOMENA!

OBRADUJE SE METODA UKUPNIH TROŠKOVA
KOD **PROIZVODNOG PREDUZEĆA!**

EFEKTI NASTALI IZ ULAGANJA U OBRAČUNSKOM PERIODU ZAVISE OD ODNOSA PROIZVODNJE I PRODAJE;

Moguće situacije:

a) preduzeće proizvodi, ali nema prodaje:

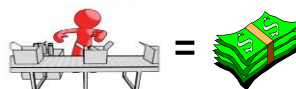

Bilans uspjeha:

Rashodi	Bilans uspjeha	Prihodi
Troškovi po vrstama		Povećanje zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje

b) proizvodnja je jednaka prodaji:

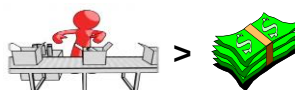
Rashodi	Iskaz o ukupnom rezultatu / Bilans uspjeha /	Prihodi
Troškovi po vrstama		Prihodi od prodaje gotovih proizvoda

$$N - R...P...R_1 - N_1$$

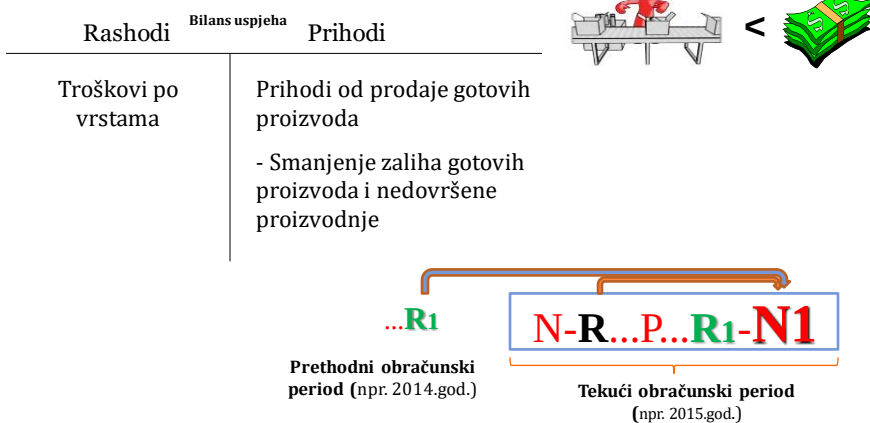
c) proizvodnja je veća od prodaje:

Rashodi	Bilans uspjeha	Prihodi
Troškovi po vrstama		Prihodi od prodaje gotovih proizvoda + povećanje zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda

$$N - R...P...R_1 - N_1$$

d) prodaja veća od proizvodnje:

Koje zalihe uključujemo u obračun?

METODA UKUPNIH TROŠKOVA

Metoda obračuna potpunih troškova ukupnih učinaka

Uzima u obzir **sve zalihe: materijala, robe, nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda.**

Metoda obračuna nepotpunih troškova ukupnih učinaka

U obračun uključuje zalihe **nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda.**

Koji podaci o zaliham se unose u bilans uspjeha?

Metoda ukupnih troškova

Metoda troškova ukupnih učinaka po bruto principu

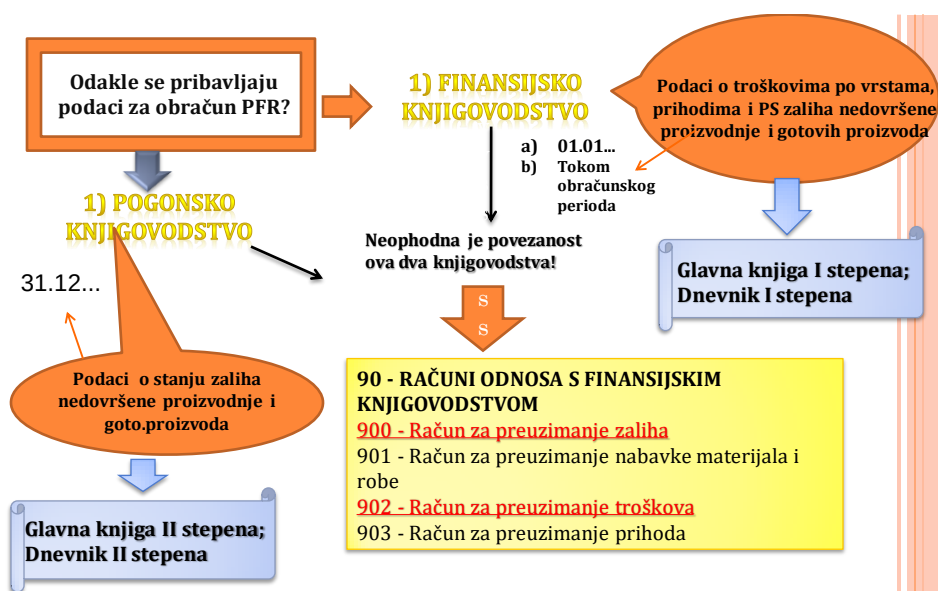
Podaci o početnim i krajnjim zaliham;

Metoda troškova ukupnih učinaka po neto principu

Razlika između krajnjih i početnih zaliha;

NAVEDITE PUNI NAZIV METODA KOJI JE
PREDMET DANAŠNJEG RAZMATRANJA?

METOD TROŠKOVA UKUPNIH UČINAKA PO NETO PRINCIPU

ORGANIZACIJA RAČUNOVODSTVA ZA POTREBE OBRAČUNA PFR

Kontni okvir po
FUNKCIONALNOM principu

- jednokružni računski sistem
- organizacioni monizam

Kontni okvir po
BILANSNOM principu

- dvokružni računski sistem
- organizacioni dualizam

FINANSIJSKO KNJIGOV.: 0 - 8
POGONSKO KNJIGOV.: 9

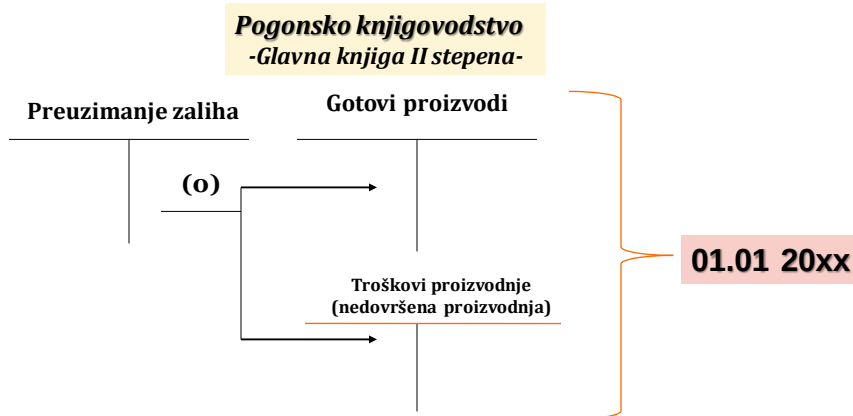
- svako ima svoju glavnu knjigu i dnevnik
- odvojene su cjeline
- ali ne mogu samostalno da egzistiraju
- u jednom stavu ne mogu se naći računi iz ova dva sistema

I FAZA

○ NA POČETKU POSLOVNE GODINE

○ 01.01.20xx....

POSTUPAK KNJIGOVODSTVENOG OBUHVATANJA VEZANIH ZA
OBRAČUN PFR PO METODU TROŠKOVA UKUPNIH UČINAKA PO
NETO PRINCIPU

PRIMJER...

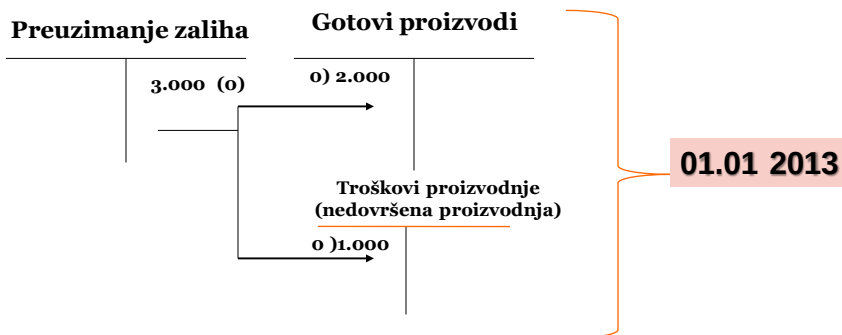
a) **01.01. 2014.** imamo podatke o ps na sljedećim računima:

- a) Osnovna sredstva 10.000
- b) Materijal 5.000
- c) Nedovršena proizvodnja 2.000
- d) Gotovi proizvodi 1.000

Otvoriti Glavnu knjigu....

POSTUPAK KNJIGOVODSTVENOG OBUHVATANJA
VEZANIH ZA OBRAČUN PFR PO METODU TROŠKOVA
UKUPNIH UČINAKA PO NETO PRINCIPU

Pogonsko knjigovodstvo
-Glavna knjiga II stepena-

II FAZA

○ U TOKU POSLOVNE GODINE

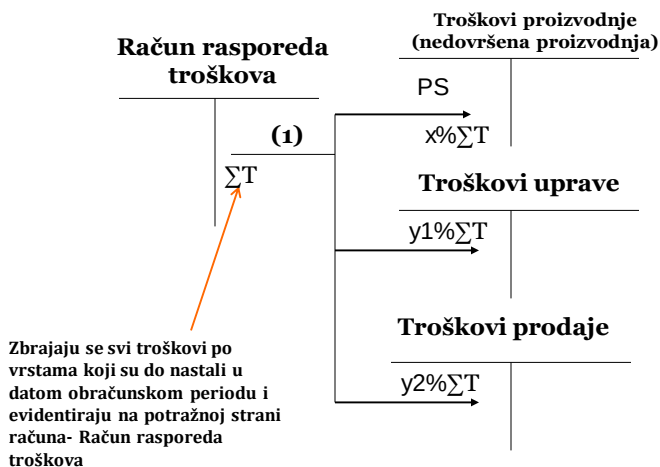
○ 01.01. do 31.12 20xx....

NAPOMENA:

POSLOVNA PROMJENA: IZVRŠITI RASPORED TROŠKOVA PRI ČEMU SE $x\%$ ODNOSI NA TROŠKOVE PROIZVODNJE A $y\%$ NA TROŠKOVE UPRAVE I PRODAJE

Pogonsko knjigovodstvo
-Glavna knjiga II stepena-

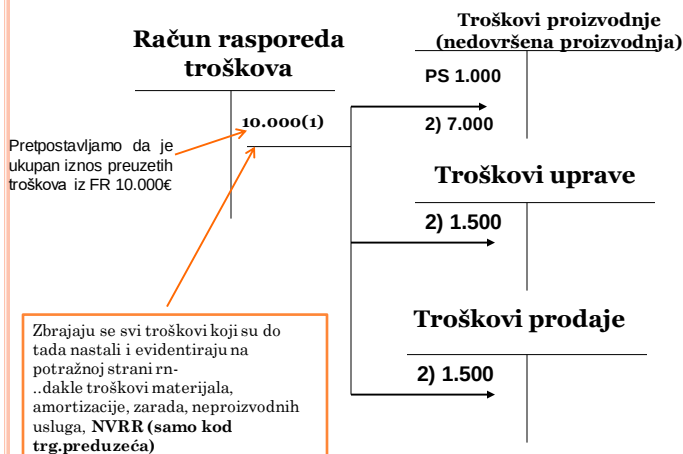
Od 01.01 do 31.12 20xx

PRIMJER:

1): IZVRŠITI RASPORED TROŠKOVA PRI ČEMU SE **70%** ODNOSI NA TROŠKOVE PROIZVODNJE A **15%** NA TROŠKOVE UPRAVE I **15%** NA TROŠKOVE PRODAJE

Pogonsko knjigovodstvo
-Glavna knjiga II stepena-

Od 01.01 do 31.12 2013

NAPOMENA:**POSLOVNA PROMJENA:** ZAVRŠEN JE PROCES PROIZVODNJE***Pogonsko knjigovodstvo***
-Glavna knjiga II stepena-**Gotovi proizvodi**

PS

z%

Troškovi proizvodnje
(nedovršena proizvodnja)

PS

x% Σ T

z%

N-R...P...R1-N1**NAPOMENA:****3):** ZAVRŠEN JE PROCES PROIZVODNJE U VRIJEDNOSTI OD 5.000***Pogonsko knjigovodstvo***
-Glavna knjiga II stepena-**Gotovi proizvodi**

PS 2.000

3) 5.000**Troškovi proizvodnje**
(nedovršena proizvodnja)

PS 1.000

2) 7.000

5.000 (3)

NAPOMENA:**POSLOVNA PROMJENA:** IZVRŠENA JE PRODAJA GOTOVIH PROIZVODA...

knjigovodstveni stav →

Finansijsko knjigovodstvo:

- zadužuje se rn-kupac (PV+PDV);
- odobrava se rn-izlazni PDV
- odobrava se rn-prihod od prodaje

knjigovodstveni stav →

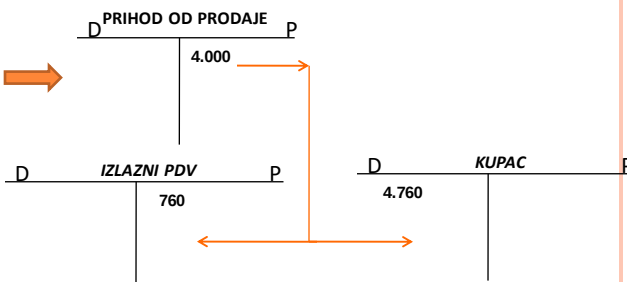
Pogonsko knjigovodstvo*-Glavna knjiga II stepena-*

Gotovi proizvodi		Trošk. prod. got. proiz.	
PS	CK	(3)	CK
z%			

PROMJENA...NASTAVAK...

4): IZVRŠENA JE PRODAJA ½ ZALIHA GOTOVIH PROIZVODA PO PRODAJNOJ VRIJEDNOSTI 4.000 I PDV SE OBRAČUNAVA PO STOPI OD 19%

knjigovodstveni stav →

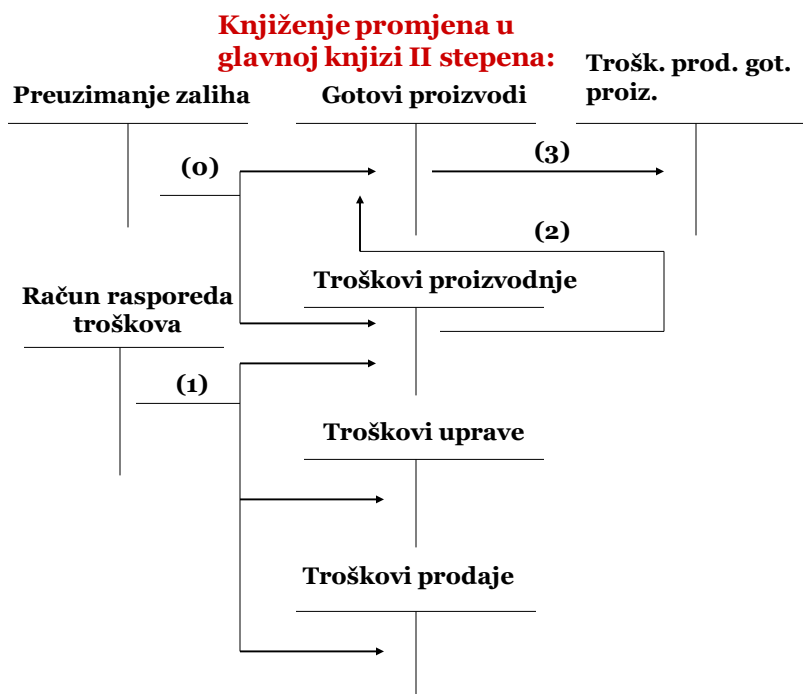

knjigovodstveni stav →

Pogonsko knjigovodstvo*-Glavna knjiga II stepena-*

Gotovi proizvodi		Trošk. prod. got. proiz.	
PS 2.000	3.500 (4a)	(3)	4a) 3.500
3) 5.000			

½ od 7.000

III FAZA

○ NA KRAJU ISKAZNOG PERIODA

○ 31.12.2011....

IZVJEŠTAJ

O OBRAČUNU VRIJEDNOSTI STANJA I PROMJENAMA - POVEĆANJU I SMANJENJU,
ZALIHA NEDOVRSENE PROIZVODNJE, NEZAVRŠENIH USLUGA I GOTOVIH PROIZVODA
NA DAN 31.XII 20XX. GOD.

Naziv konta	Početno stanje (PS)	Stanje na kraju obračunskog perioda (KS)	Povećanje (KS>PS)	Smanjenje (KS<PS)
Nosioći trošk. - nedovrš. proizvodnja	a	a^k	$a^k > a$	-
Nezavršene usluge	b	b^k	-	-
Gotovi proizvodi	c	c^k	-	$c < c^k$
Ukupno				

IZVJEŠTAJ O OBRAČUNU VRIJEDNOSTI ZALIHA NEDOVRSENE PROIZVODNJE I GOTOVIH PROIZVODA

- Izveštaj se pravi od strane Pogonskog knjigovodstva

Troškovi proizvodnje (nedovršena proizvodnja)		Gotovi proizvodi	
PS 1.000	5.000 (3)	PS 2.000	3.500 (3)
2) 7.000	Ks 3.000	2) 5.000	Ks 3.500

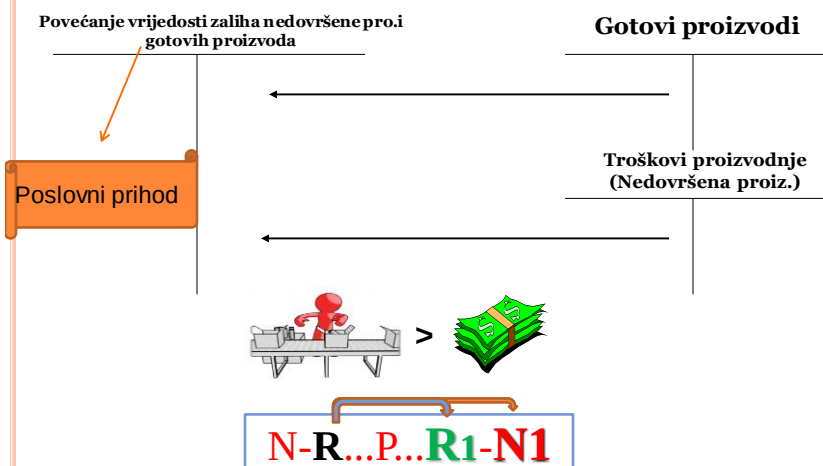
NAZIV	PS	KS	PROMJENE	
Nedovršena proizvodnja	1.000	3.000	+2.000	povećanje
Gotovi proizvodi	2.000	3.500	+1.500	povećanje
			+3.500	

Promjena vrijednosti
zaliha od 3.500€ i
predstavlja poslovni prihod

Knjiženje promjena na zalihama u finansijskom knjigovodstvu:

-Početne zalihe manje nego krajnje

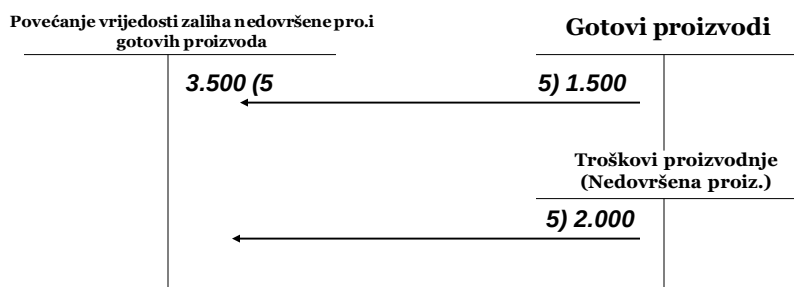
$$PS < KS$$

Knjiženje promjena na zalihama u finansijskom knjigovodstvu:

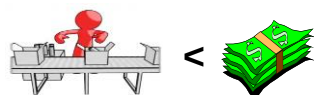
-Početne zalihe manje nego krajnje

$$PS < KS$$

Knjiženje promjena na zalihama u finansijskom knjigovodstvu:

-Početne zalihe veće nego krajnje
-PS > KS

Gotovi proizvodi

Smanjenje vrijednosti zaliha
 nedovršenih i gotovih proizvoda...

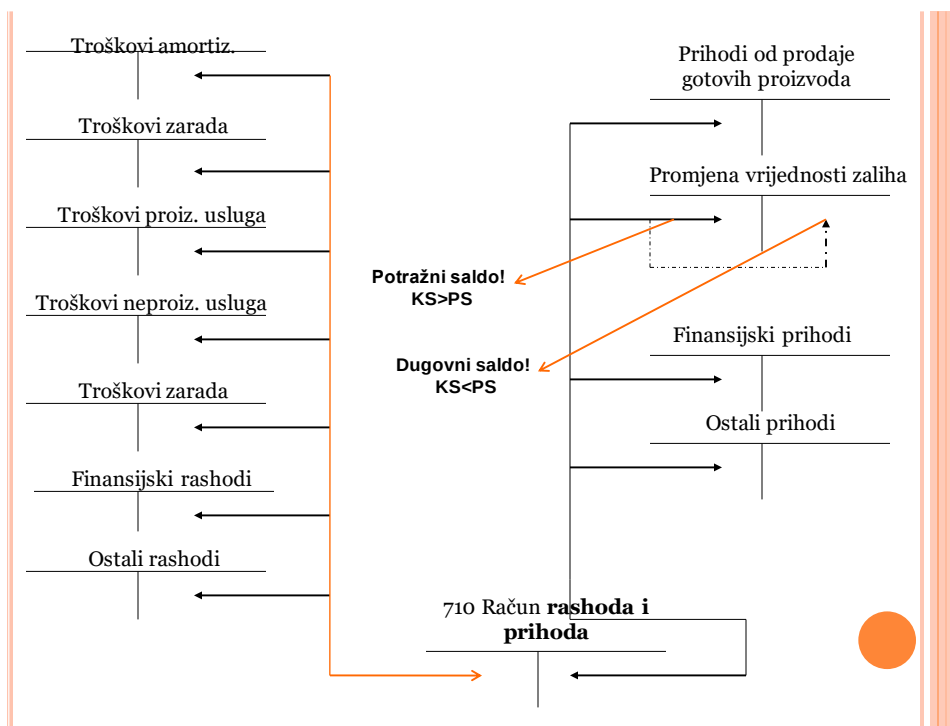
Troškovi proizvodnje
 (Nedovršena proiz.)

...R₁
 Prethodni obračunski
 period (npr.2012.god.)

N-R...P...R₁-N₁

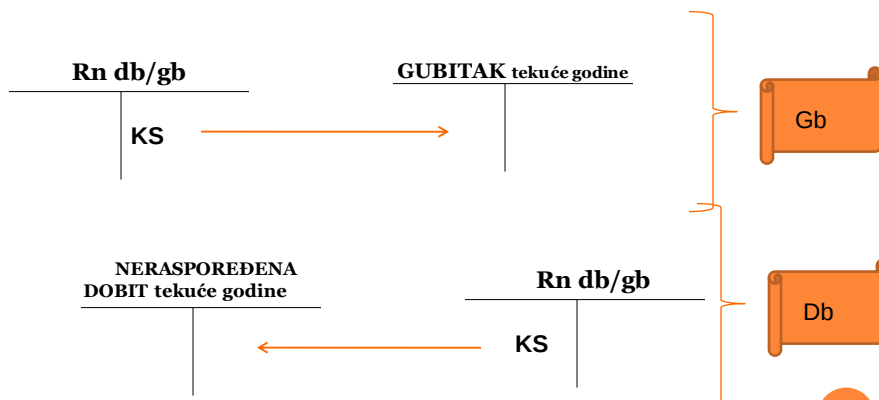
Tekući obračunski period
 (npr.2013.god.)

**OBRAČUN I KNJIŽENJE PFR PO
 METODU TROŠKOVA UKUPNIH UČINAKA
 PO NETO PRINCIPU...**

Napomena:

poslovna promjena: proknjižiti PFR po metodu ukupnih nepotpunih troškova po neto principu

BILANS USPJEHA PO METODI NEPOTPUNIH TROŠKOVA UKUPNIH UČINAKA PO NETO PRINCIPU

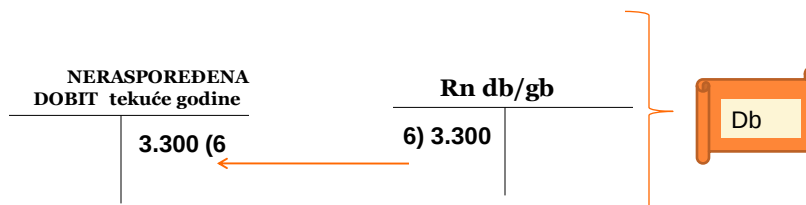
Rashodi	Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha/	Prihodi
I POSLOVNI RASHODI		II POSLOVNI PRIHODI
Troškovi materijala		Prihodi od prodaje gotovih proizvoda
Troškovi otpisa osn. sredstava		Prihodi od aktiviranih sopstvenih učinaka
Troškovi zarada		Promjena vrijednosti zaliha
Troškovi proizvodnih usluga		630 - Povećanje vrijednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga
Troškovi neproizvodnih usluga		631 - Smanjenje vrijednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga
II Ostali rashodi		II Ostali prihodi
III Finansijski rashodi		III Finansijski prihodi

BILANS USPJEHA PO METODI NEPOTPUNIH TROŠKOVA UKUPNIH UČINAKA PO NETO PRINCIPU

Rashodi	Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha	Prihodi
I POSLOVNI RASHODI		II POSLOVNI PRIHODI
Troškovi materijala 1.000		Prihodi od prodaje 4.000
Troškovi amortizacije 500		Prihodi od aktiviranih sopstvenih učinaka
Troškovi zarada 2.000		Promjena vrijednosti zaliha 3.500
Troškovi proizvodnih usluga 200		II Ostali prihodi 50
Troškovi neproizvodnih usluga 100		III Finansijski prihodi 50
II Ostali rashodi 400		
III Finansijski rashodi 100		
DOBITAK 3.300		
7.600		7.600

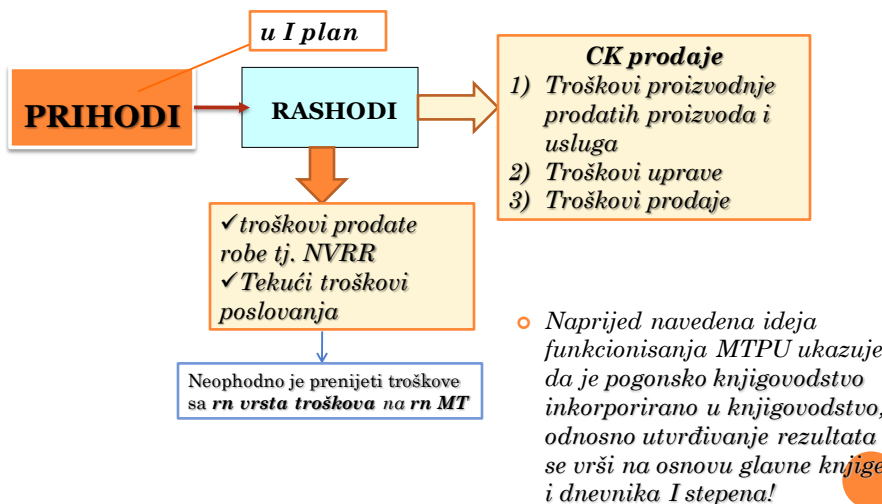
Primjer...nastavak

6: proknjižiti PFR po metodu ukupnih nepotpunih troškova po neto principu

PODSJEĆANJA RADI...

- opšteprihvaćeno mišljenje je da je osnovni cilj knjigovodstva jeste utvrđivanje što realnijeg PFR;
- PFR se utvrđuje sučeljavanjem svih rashoda koji su nastali u jednom obračunskom periodu sa prihodima koji su takođe nastali u tom obračunskom periodu i radi čijeg ostvarenja su i učinjeni rashodi!
- **METOD UKUPNIH TROŠKOVA**
 - U I plan su troškovi...
 - U glavnoj knjizi I stepena vode se rn troškova po vrstama za preduzeće kao cjelinu...
 - U glavnoj knjizi II stepena vode rn mjesta troškova i nosilaca troškova...

METOD TROŠKOVA PRODATIH UČINAKA

FUNKCIONISANJE MTPU

- Zbog drugačijeg iskazivanja rashoda i prihoda, pogonsko knjigovodstvo se uključuje u tzv. globalno knjigovodstvo!
- **NAPOMENA!**
 - NE POSTOJI GLAVNA KNJIGA II STEPENA NI DNEVNIK II STEPENA, NEGO SE SVA KNJIŽENJA VRŠE U OKVIRU FINANSIJSKOG KNJIGOVODSTVA (GLAVNA KNJIGA I STEPENA I DNEVNIK I STEPENA)

METOD OBRAČUNA TROŠKOVA PRODATIH UČINAKA U TRGOVINSKOM PREDUZEĆU

NAPOMENA:

IZVRŠITI RASPORED UKUPNO NASTALIH TROŠKOVA NA TROŠKOVE TRGOVINE.

-Glavna knjiga I stepena-

Od 01.01 do 31.12 20xx

Račun rasporeda vrsta troškova		Troškovi trgovine	
ΣT	(1)	PS	
		$x\% \Sigma T$	

Zbrajaju se svi troškovi koji su do tada nastali i evidentiraju na potražnoj strani rn-

NAPOMENA!

Ovim prenosom su se praktično zatvorili računi vrsta troškova, tako da se na kraju poslovne godine vrši njihov formalni zaključak (zadužuje se Rn raspored vrsta troškova/odobravaju se pojedinačni računi vrsta troškova)

NAPOMENA:

**IZVRŠITI RASPORED UKUPNO NASTALIH TROŠKOVA NA TROŠKOVE TRGOVINE.
(UKUPNO NASTALI TROŠKOVI SU 15.000 €)**

-Glavna knjiga I stepena-

Od 01.01 do 31.12 200x

**Račun rasporeda
troškova**

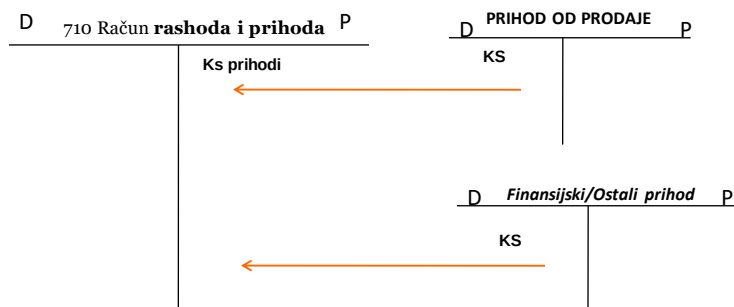
Troškovi trgovine

15.000(1)

1) 15.000

Zbrajaju se svi troškovi koji su do tada nastali i evidentiraju na potražnoj strani-

**POSLOVNA PROMJENA: IZVRŠITI ZAKLJUČAK
RAČUNA USPJEHA (PRIHODI)**

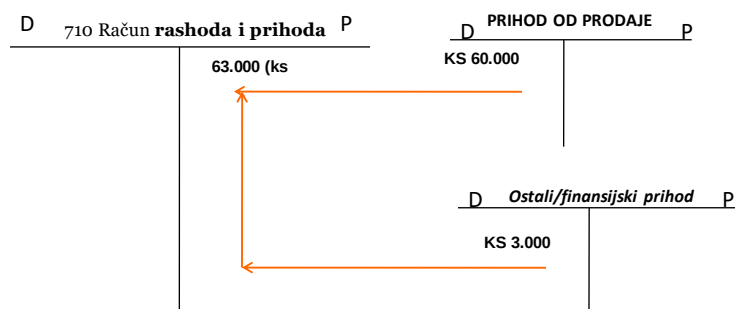

NPR..

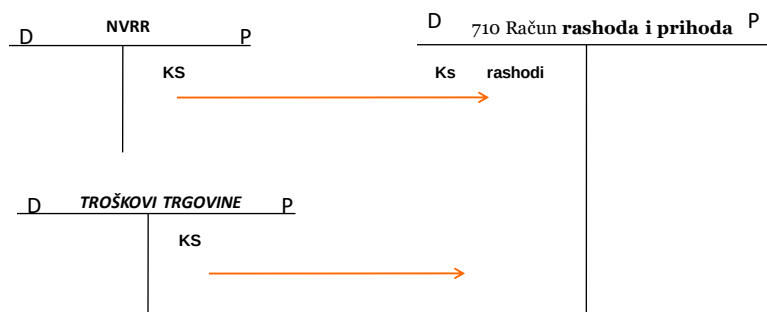
○ RASPOLAŽEMO SA SLJEDEĆIM PODACIMA:

1. Prihod od prodane robe 60.000
2. NVRR 40.000

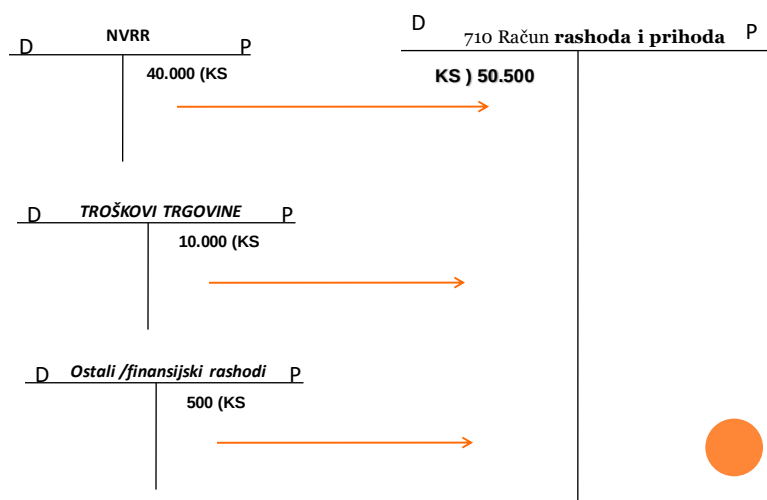
**POSLOVNA PROMJENA: IZVRŠITI ZAKLJUČAK RAČUNA
USPJEHA (PRIHODI)**

**POSLOVNA PROMJENA: IZVRŠITI ZAKLJUČAK
RAČUNA USPJEHA (RASHODI)**

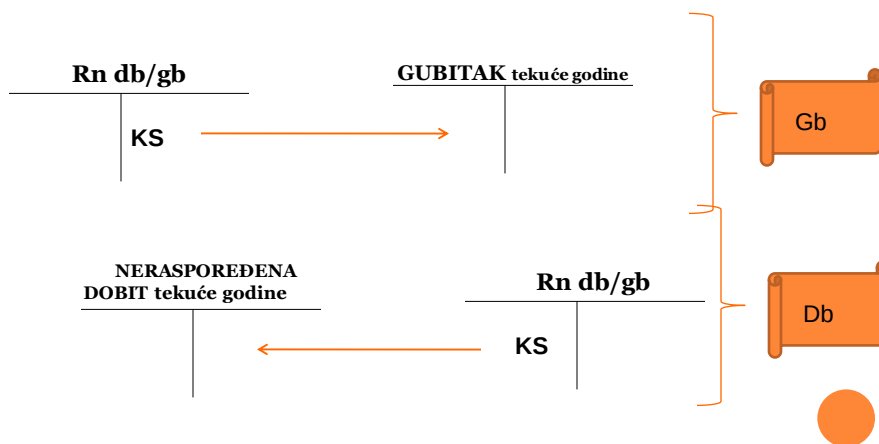

**POSLOVNA PROMJENA: IZVRŠITI
ZAKLJUČAK RAČUNA USPJEHA (RASHODI)**

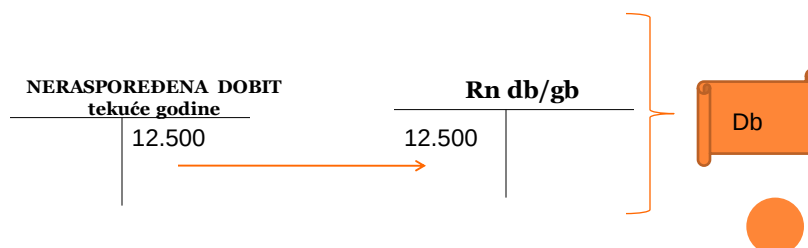

Napomena:

poslovna promjena: proknjižiti PPR po metodu troškova prodatih učinaka

Napomena:

poslovna promjena: proknjižiti PPR po metodu troškova prodatih učinaka u trgovinskom preduzeću

**ZAKLJUČITI RAČUNE USPJEHA A ZATIM OBRAČUNATI
PERIODIČNI POSLOVNI REZULTAT PO METODI
TROŠKOVA PRODATIH UČINAKA**

Knjiženje u Dnevniku preduzeća "X" na dan _____

11a	Prihodi od prodaje robe	60.000	
	Ostali prihodi	3.000	
	Rn rashodi i prihodi		63.000
	Zaključak računa uspjeha		
11.b	Račun rashodi i prihodi	50.500	
	Nabavna vrijednost prodane robe		40.000
	Troškovi trgovine		10.000
	Finansijski rashodi		500
	Zaključak računa uspjeha		
11.c	Račun rashodi i prihodi	12.500	
	Rn dobitak/gubitak		12.500
	Zaključak računa dobitak/ gubitak		
11.c	Dobitak/Gubitak	12.500	
	Dobit		12.500
	Zaključak računa dobitak/ gubitak		

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/ PO MTPU

Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha/ od 01.01. do 31.12.20Xx.

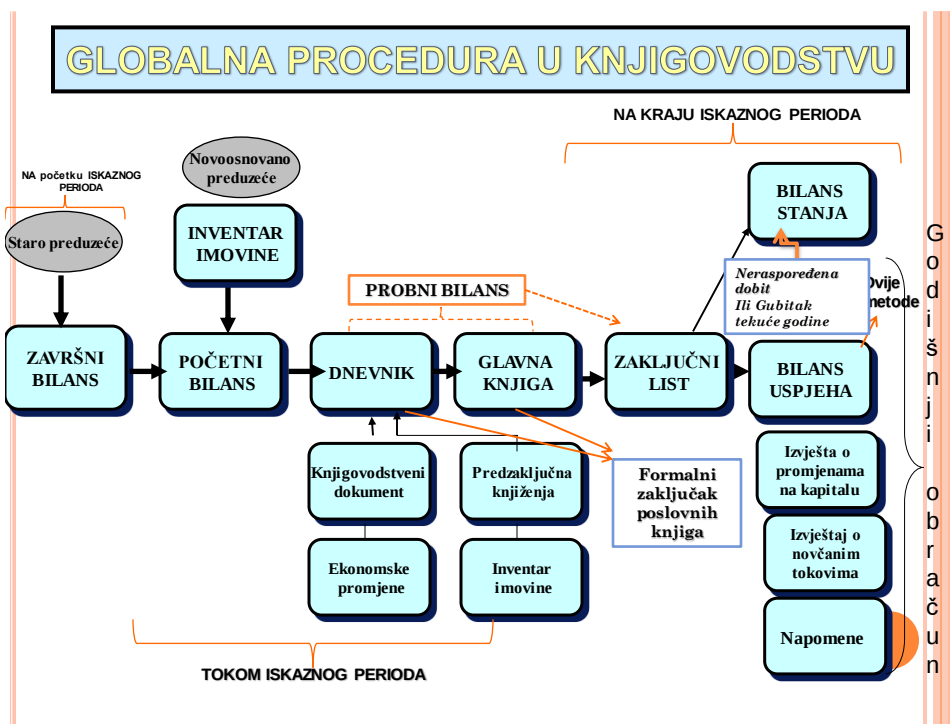
Redni broj	Opis	Iznos	
		Iznos	
1.	Poslovni prihodi		
	Prihod od prodaje robe		
2	Poslovni rashodi		
	Nabavna vrijednost prodane robe		
	Troškovi trgovine		
3=(1-2)	Poslovni rezultat		
4	Finansijski prihodi		
5	Finansijski rashodi		
6=(4-5)	Rezultat iz finansijskih aktivnosti		
7	Ostali prihodi		
8	Ostali rashodi		
9	Neposlovni rezultat		
(3+6+9)	Periodični rezultat		

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/ PO MTPU-PRIMJER

Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha/ od 01.01. do 31.12.2014.

Redni broj	Opis	Iznos	
		Iznos	
1	Poslovni prihodi		60.000
	Prihod od prodaje robe	60.000	
2	Poslovni rashodi		50.000
	Nabavna vrijednost prodane robe	40.000	
	Troškovi trgovine	10.000	
3=(1-2)	Poslovni rezultat		10.000
4	Finansijski prihodi		
5	Finansijski rashodi		500
6=(4-5)	Rezultat iz finansijskih aktivnosti		(500)
7	Ostali prihodi		3.000
8	Ostali rashodi		
9	Neposlovni rezultat		3.000
(3+6+9)	Periodični rezultat		12.500

PODSJETIMO SE !

NAPOMENA...

- Prema **Pravilniku o načinu i rokovima vršenja popisa i uklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem**, razlikuju se dvije vrste poslova:
 - Međusobno usaglašavanje knjigovodstvenih evidencija;
 - Usaglašavanje dnevnika i glavne knjige i glavne i pomoćnih knjiga.
 - Usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem.

PREDZAKLJUČNA KNJIŽENJA

POJAM...

- *Sprovodi se prije zaključka poslovnih knjiga...*
- *Postupak koji se vrši usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, u cilju dobijanja tačnih i istinitih podataka za sastavljanje finansijskih iskaza i završnog računa preduzeća u cjelini!*
- Napomena!
 - U knjigovodstvu se evidentiraju samo promjene koje su dokumentovane!
 - Posljedica:
 - **Nepotpuni knjigovodstveni podaci**
- *Kako otkloniti nepotpunost knjigovodstvenih podataka?*
 - *Putem predzaključnih knjiženja gdje se knjigovodstveni podaci se koriguju i svode na stvarne!*
- **PRETPOSTAVKA!**
 - *Identifikovanje knjigovodstvenog i stvarnog stanje je OSNOVA za sprovođenje predzaključnih knjiženja*

RAZLOZI ODSTUPANJA KNJIGOVODSTVENOG OD STVARNOG STANJA?

Kada se sprovode predzaključna knjiženja!

→ Na kraju poslovne godine!

?

Koji su najbitniji postupci u okviru predzaključnih knjiženja

-Korekcija salda računa stanja

-Vremensko razgraničenje rashoda i prihoda

Dekomponovanje salda aktivno-pasivnih računa

Rashodovanje osnovnih sredstava

ZAPAMTITE!

Pogrešna knjiženja u knjigovodstvu preduzeća;
Neproknjiženje promjene na sredstvima, izvorima sredstava, rashodima i prihodima;
Nerealne vrijednosti na pojedinim računima;

ŠTA PREDSTAVLJA CILJ PREDZAKLJUČNIH KNJIŽENJA U OKVIRU POJEDNIH NABROJANIH POSTUPAKA?

-Korekcija salda
računa stanja

KNJIGOVODSTVENO USAGLAŠAVANJE STANJA GOTOVINE, ZALIHA I POTRAŽIVANJA SA STVARNIM STANJEM!

-Vremensko
razgraničenje rashoda
prihoda

Cilj da se rashodi i prihodi pravilno raspodijele između Bilansa stanja i Bilansa uspjeha, tako što će rashodi i prihodi koji se odnose na tekući obračunski period biti uključeni u Bilansu uspjeha, dok će rashodi i prihodi koji se odnose na naredne obračunske periode odložiti u Bilansu stanja

Rashodovanje
osnovnih
sredstava

1. Koja su u potpunosti otpisana (SV=0);
2. Koja su djelimično otpisana

KOREKCIJA KONTA STANJA -BLAGAJNA-

MANJKOVI GOTOVINE I GOTOVINSKIH EKVIVALENATA

- Upoređivanjem knjigovodstvenog i stvarnog stanja moguće je identifikovati tri situacije:

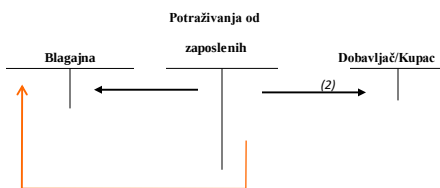
- stvarno stanje je jednako knjigovodstvenom stanju gotovine ($SS=KS$);
- stvarno stanje je **manje** od knjigovodstvenog stanja gotovine ($SS<KS$);
- stvarno stanje je **veće** od knjigovodstvenog stanja gotovine ($SS>KS$);
- NAPOMENA:** kontrola stanja gotovine u blagajni se vrši svakodnevno...

1) na teret odgovornog lica, zaduženjem računa-Potraživanja od zaposlenih a u korist računa-Blagajna, čime se stvarno stanje izjednačava sa knjigovodstvenim.

Naknadnom kontrolom i provjerom knjigovodstvene dokumentacija, moguće je da se jave dvije situacije:

(1) *utvrđen je uzrok manjka*, čime se konstatuje da blagajnik nije odgovoran za njegov nastanak, pa se postupak knjigovodstvenog obuhvatanja vrši:

2) odobrava se račun-Potraživanja od zaposlenih i zadužuje račun-Dobavljač-nije proknjižena isplata dobavljačima, ili pak račun-Kupci- dva puta proknjižena naplata od kupca.

(1) *nije utvrđen uzrok manjka*, te se za utvrđeni iznos tereti odgovorno lice-blagajnik. Postupak knjigovodstvenog obuhvatanja je:

- odobrava se račun-Potraživanje od zaposlenih i zadužuje se račun-Blagajna.

VIŠKOVI GOTOVINE I GOTOVINSKIH EKVIVALENATA

Knjigovodstveni postupak:

1) zaduženjem računa-Blagajna za utvrđeni višak i odobravanjem računa-Ostale obaveze, čime se knjigovodstveno stanje izjednačava

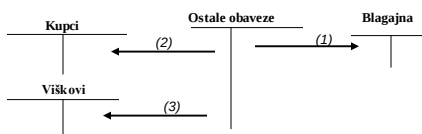
Slično kao i kod manjka gotovine u blagajni, naknadnom kontrolom i provjerom dokumenata može se pojaviti jedna od sljedećih situacija:

- **pronaden je uzrok viška**, pa se postupak knjigovodstvene evidencije vrši:

2) zadužuje se račun-Ostale obaveze uz istovremeno odobravanje računa-Kupci, za naplaćeni, a neproknjiženi iznos.

- **nije pronaden uzrok viška**, i postupka knjigovodstvenog obuhvatanja se vrši:

3) zaduženjem računa-Ostale obaveze uz odobravanje računa-Ostali prihodi (Viškovi gotovine i gotovinskih ekvivalenata).

KOREKCIJA KONTA STANJA

-ZALIHE-

NAPOMENA!

- ✓ **Kalo** - gubitak na težini, obimu ili površini proizvoda (materijala) usljed sušenja, isparavanja, skupljanja, smrzavanja, topljenja i sl.
- ✓ **Rastur** - gubitak zbog rasipanja prilikom rukovanja.
- ✓ **Kvar** - gubitak zbog hemijskih i fizičkih promjena na proizvodima (materijalu), usled čega postaju neupotrebljivi ili se njihov kvalitet pogoršava.
- ✓ **Lom** - gubitak zbog uništenja proizvoda (materijala) koji su po svojoj prirodi lomljivi.

Pravna lica mogu kalo, rastur, kvar i lom knjižiti:

- pri nabavci robe i njihovom smeštanju u magacin - obračunski se količina robe koja ulazi u magacin umanjuje za zakonski dozvoljen kalo (rastur, kvar ili lom) ili za količinu koja je usvojena opštim aktom preduzeća, ili,
- na kraju obračunskog perioda, a najkasnije na kraju obračunskog perioda po obavljenom popisu, a prije utvrđivanja manjka ili viška robe. Obveznici PDV ukalkulisavanje dozvoljenog kala, rastura i loma rade najkasnije prije isteka svog poreskog perioda za PDV.

MANJAK NA ZALIHAMA

(KALO, KVAR, LOK, RASTUR, ZLOUPOTREBA, NEPRAVILNO RUKOVANJE, GREŠKA U KNJIŽENJU...)

- Upoređivanjem knjigovodstvenog i stvarnog stanja moguće je identifikovati tri situacije:

- stvarno stanje je jednako knjigovodstvenom stanju gotovine ($SS=KS$);
- stvarno stanje je manje od knjigovodstvenog stanja gotovine ($SS<KS$);
- stvarno stanje je veće od knjigovodstvenog stanja gotovine ($SS>KS$);

- NAPOMENA:** kontrola stanja zaliha se obično vrši na kraju poslovne godine...

1) zaduženjem računa-ostala potraživanja a u korist računa-zalihe, čime se stvarno stanje izjednačava sa knjigovodstvenim.

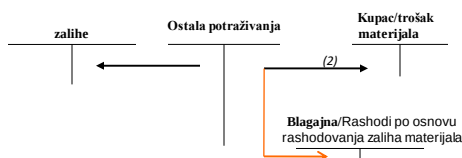
Naknadnom kontrolom i provjerom knjigovodstvene dokumentacija, moguće je da se jave dvije situacije:

-**utvrđen je uzrok manjka**, čime se konstatuje da **rukovalac nije odgovoran** za njegov nastanak, pa se postupak knjigovodstvenog obuhvatanja vrši:

2) odobrava se račun-Ostala potraživanja i zadužuje račun-Trošak materijala-nije proknjiženo izdavanje materijala u proces proizvodnje, ili pak račun-Kupci-neproknjižena prodaja zaliha na kredit

-**nije utvrđen uzrok manjka**, te se za utvrđeni iznos tereti odgovorno lice-magacioner. Postupak knjigovodstvenog obuhvatanja je:

- odobrava se račun-ostala potraživanje i zadužuje se račun-Blagajna.

Ukoliko se ne tereti magacioner: Postupak knjigovodstvenog obuhvatanja je:

- odobrava se račun-ostala potraživanje i zadužuje se račun-manjak (ostali rashodi)

NAPOMENA!

- Ukoliko je utvrđen manjak za koji se tereti pravno lice (npr.magacioner), moguće je da se knjiženje vrši na dva načina:
 - PRIMJER:** Popisom je utvrđen manjak materijala od 1.000€. Manjak pada na teret pravnog lica.

D	MATERIJAL	P	D	TROSKOVI MATERIJALA	P	D	OBAVEZE ZA PDV	P
	1.000 (1)		1) 1.119			119 (1)		

- NAPOMENA!**

- PDV se obračunava ukoliko se nastali manjak ne može pravdati višom silom!
- Obveznik poreza mora posjedovati odgovarajuće potvrde, zapisnike i druga dokumenta nadležnih organa da je manjak ili rashod nastao kao posljedica više sile. Na manjak proizvoda koji je nastao kao posljedica više sile a koji nije dokumentovan obračunava se i plaća odgovarajući porez;
- PDV se prema odredbi čl.4 **Pravilnika o količini rashoda na koji se ne plaća PDV**, ne plaća na rashode do količine utvrđene prema Normativu za utvrđivanje rashoda, pa bi u tom slučaju knjiženje bilo

NAPOMENA!

- *Ukoliko je utvrđen rashod materijala u okviru dozvoljenih količina (do visine propisanog kala, rastura, kvara i loma...)*
- **PRIMJER:** *Popisom je utvrđen manjak materijala u okviru dozvoljenih količina u iznosu od 100€.*

MATERIJAL		TROSKOVI MATERIJALA	
D	P	D	P
	100 (1)	1) 100	

- **NAPOMENA!**
 - *PDV se obračunava ukoliko se nastali manjak ne može pravdati višom silom!*

VIŠKOVI NA ZALIHAMA

Knjigovodstveni postupak:

1) zaduženjem računa-Zalihe za utvrđeni višak i odobravanjem računa-Ostale obaveze, čime se knjigovodstveno stanje izjednačava

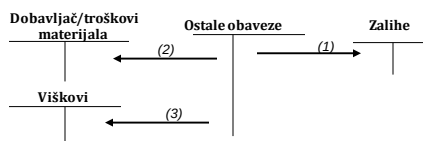
Slično kao i kod manjka gotovine na zalihama, naknadnom kontrolom i provjerom dokumenata može se pojaviti jedna od sljedećih situacija:

• **pronađen je uzrok viška, pa se postupak knjigovodstvene evidencije vrši:**

2) zadužuje se račun-Ostale obaveze uz istovremeno odobravanje računa-Dobavljač, za neproknjiženi iznonastale obaveze; Troškovi materijala-dva puta knjižen utrošak materijala.

• **nije pronađen uzrok viška, i postupka knjigovodstvenog obuhvatanja se vrši:**

3) zaduženjem računa-Ostale obaveze uz odobravanje računa-Ostali prihodi (Viškovi zaliha).

USKLAĐIVANJE VRIJEDNOSTI POTRAŽIVANJA

- Sporna potraživanja;
- Sumnjiva potraživanja

USKLAĐIVANJE VRIJEDNOSTI POTRAŽIVANJA

○ CILJ:

- *usaglašavanje knjigovodstvene (nominalne) vrijednosti potraživanja sa procijenjenim, odnosno očekivanim iznosom njihove naplate*

○ **ZADATAK**

predzaključnih knjiženja:

- *Da na bazi odgovarajuće odluke organa upravljanja klasifikuje i posebno evidentira potraživanja prema kvalitetu*

○ **BITNO!!!**

- **Sa aspekta kvaliteta, tj.uslova i mogućnosti naplate:**

• Naplativa (likvidna) potraživanja:

- *Koja se mogu naplatiti u ugovorenom roku i u puno iznosu;*

• Ugrožena potraživanja:

○ **SUMNJIVA**

- *Kada je kupac nelikvidan pa...*

○ **SPORNA POTRAŽIVANJA**

- *Kada kupac odbije da plati ili ne prizna potraživanje...*

- Nenaplativa (otpisana) potraživanja

I FAZA (POKRETANJE SPORA)

- kada kupac odbije da plati pokreće se spor kod nadležnog privrednog suda, i od tog momenta potraživanja od kupaca prerastaju u sporna potraživanja!
- pravna služba može procijeniti npr. da je kupac djelimično u pravu pa vrši otpis jednog (procijenjenog) iznosa potraživanja...

II FAZA (SUD DONOSI PRESUDU)

- konačna naplata je jednaka neto iznosu spornih potraživanja;
- konačna naplata je manja od neto iznosa spornih potraživanja;
- konačna naplata je veća od neto iznosa spornih potraživanja;

knjigovodstveno obuhvatanje:

1) zaduživanjem odgovarajućeg računa-Sporna potraživanja i odobravanjem računa-Kupci.

(1a) za visinu nastalih troškova spora, zadužuje se račun-Sporna potraživanja uz istovremeno odobravanje računa-Tekući račun/Blagajna.

2) odobravanjem računa-Ispravka vrijednosti spornih potraživanja od kupaca i zaduživanjem računa-Ostali rashodi.

3a) zadužuje se račun-Ispravka vrijednosti spornih potraživanja od kupaca uz istovremeno odobravanje za iznos otpisanog potraživanja rn-Sporna potraživanje;

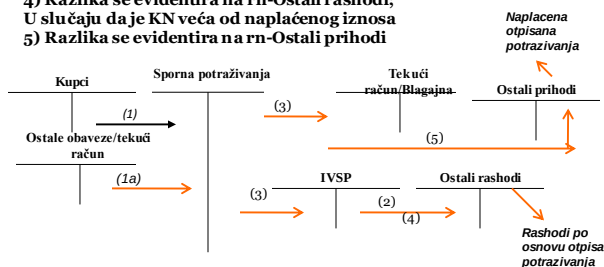
3b) odobrava se rn-Sporna potraživanje za visinu neto iznosa dok se zadužuje rn-račun-Tekući račun za visinu naplaćenog iznosa potraživanja;

U slučaju da je: KN manja od naplaćenog iznosa:

4) Razlika se evidentira na rn-Ostali rashodi;

U slučaju da je KN veća od naplaćenog iznosa

5) Razlika se evidentira na rn-Ostali prihodi

SPORNA POTRAŽIVANJA

NAPOMENA U VEZI OTPISA POTRAŽIVANJA I OBRAČUNA PDV-A

Direktan otpis vrši se tako što se iznos potraživanja isknižava na teret rashoda.

Indirektan otpis vrši se preko odgovarajućeg konta ispravke vrijednosti.

S obzirom da nijesu propisani uslovi pod kojima treba izvršiti direktan

ili indirektan otpis potraživanja znači da je to pitanje odluke organa upravljanja. Razlika između direktnog otpisa i otpisa preko ispravke vrijednosti postoji samo sa aspekta načina knjiženja, jer u oba slučaja vrši se priznavanje rashoda, pa je uticaj na rezultat isti.

Kada obveznik PDV vrši otpis potraživanja (direktan ili indirektan), u skladu sa procjenom organa upravljanja o nenaplativosti, ne može da se vrši umanjenje poreske osnovice, jer odredbom člana 20a. Zakona o PDV utvrđeno je da obveznik može da izmijeni osnovicu za iznos naknade koji nije naplaćen samo na osnovu pravosnažne odluke suda o zaključenom stečajnom postupku, odnosno na osnovu ovjerenog prepisa zapisnika o sudskom poravnanju.

Ukoliko isporučilac dobara koji je izmijenio osnovicu po navedenom osnovu, kasnije naplati naknadu ili dio naknade za isporučena dobra i usluga u vezi sa kojima je dozvoljena izmjena osnovice, dužan je da na primljeni iznos naknade obračuna PDV.

PRIMJER BR.1...

- 1. Kod kupca koji treba da nam plati 5.000, pokrenut je stečajni postupak.
- 2. Po mišljenju pravne službe, potrebno je otpisati potraživanje u iznosu od 10%.
- 3. Iz likvidacione mase dužnika naplaćeno je 4.700.

- Knjiženje na računima glavne knjige

D	KUPCI	P	D	SUMNJIVO POTRAŽIVANJE	P	D	IVSP	P	D	Ostali rashodi	P
	5.000 (1)		1) 5.000	500 (3a) 4.500 (3b)		3a) 500	500 (2)		2) 500		

D	OSTALI PRIHOD	P	D	TEKUĆI RAČUN	P
	200 (3b)		3b) 4.700		

Napomena:
 $5000 - 500(\text{otpis}) = 4.500$ - mi
 toliki iznos očekujemo da
 naplatimo!

HVALA NA PAŽNJI!

PITANJA....